

valorificare a cercetărilor întreprinse, ci și în munca de colectare și achiziționare a obiectelor de muzeu. Nenumăratele deplasări în județ s-au încheiat cu cca 240 eșantioane de roci și minerale, 50 piese paleontologice, 24 000 insecte, 500 exemplare din domeniul ornitologiei și 50 din domeniul mama-

logiei, precum și nenumărate file de ierbar.

Organele locale de partid și de stat, încă din anul 1968, au repartizat un local spațios, unde se poate organiza un muzeu de științe naturale la nivelul exigențelor actuale.

V. IACOB

S I L V A N I A

Din inițiativa Comitetului județean pentru cultură și educație socialistă Sălaj s-a desfășurat o amplă manifestare intitulată sugestiv „Silvania — Luna culturii și educației socialiste”.

Acțiunea a fost inaugurată de o sesiune de comunități consacrată aniversării a două decenii de la înființarea Muzeului de istorie și artă din Zalău, sesiune care a beneficiat de participarea unor cunoscuți specialiști din muzeele din Cluj, Oradea, Bistrița, Carei, Deva și Satu Mare.

Desfășurate pe parcursul a două zile (12—13 februarie) lucrările au fost deschise de o adunare care a omagiat acest eveniment de seamă din viața instituției sălajene.

În cuvântarea sa, tovarășul Vasile Cornea, secretar al Comitetului județean Sălaj al P.C.R., a arătat că Muzeul din Zalău prezintă prețioase filă din zbuciumata istorie a poporului nostru și a subliniat, în continuare, importanța acestui adevărat focar de cultură în procesul de intensificare a muncii științifice și de educare a maselor de oameni ai muncii în spiritul prețuirii tradițiilor de luptă și a bogățiilor spirituale și materiale ale oamenilor de pe aceste meleaguri.

Calde cuvinte de salut au mai rostit tovarășii

Ioan Chioreanu, președintele Comitetului județean pentru cultură și educație socialistă și George Protopopescu, care a dat citire mesajului de salut adresat Muzeului din Zalău de conducerea Institutului de istorie și arheologie din Cluj.

În fraze emoționante, mulțumind organelor locale de partid și de stat pentru condițiile create, Vasile Lucăcel a prezentat un scurt istoric al instituției pe care o conduce de la înființare.

În continuare s-au desfășurat, în prezența unui numeros public, lucrările sesiunii. Grupate tematice, pe secții, comunicările susținute au tratat probleme de istorie și arheologie, muzeologie, artă populară și artă plastică.

Acțiunea organizată de Muzeul de istorie și artă din Zalău ni s-a părut reușită din mai multe motive dintre care primul îl constituie, desigur, valoarea ridicată a comunicărilor, care au adus contribuții de mare valoare la lămurirea unor aspecte mai puțin cunoscute ale istoriei locale. În al doilea rând considerăm că această sesiune a însemnat, și sperăm că o va face și pe viitor, un puternic îmbold pentru viața cultural-științifică a Sălajului.

M.D.

RETROSPECTIVA ION THEODORESCU-SION

Organizată în același timp și în aceeași clădire cu Expoziția comemorativă „Pallady”, retrospectiva „Theodorescu-Sion” oferă vizitatorului o altă fațetă a mișcării plastice românești din deceniile II—IV ale secolului nostru.

Fără a intenționa comparații sau ierarhizări între cei doi artiști, unele legături se impun de la sine, fiind imposibil să nu recunoști ancorarea — uneori aceeași, alteori diferită — acestora în climatul artistic al vremii lor. O dată mai mult, această apropiere — poate nescontată de organizatori — vădește diversitatea stilistică a artei românești interbelice, reimpune pentru vizitatorul de astăzi un nume de artist a cărui operă, structurată în principal pe valorile liniei și ale monumentalului, se alătură prin aceasta unui grup mai restrâns de pictori neîncadrați organic în marea tradiție a colorisților din România.

Descendent din Cézanne și din simbolști, Theodorescu-Sion realizează o sinteză între aceste două tendințe, construcția geometric solidă a for-

melor, primatul desenului îngemănându-se cu valoarea de semn a culorii și cu mesajul simbolic al imaginilor. Aceste trăsături sînt cel mai bine traduse în compozițiile cu țărani, datînd din perioada mediană (1920 — în jur de 1930) a activității pictorului, perioadă definitorie pentru creația sa în cadrul larg al picturii românești.

Pornind de la demonstrarea acestui fapt, organizatorii — muzeograful Doina Schobel și Hariton Clonaru — au acordat un spațiu larg din expoziție reprezentării acestei perioade (*Fîntîna meșterului Manole*, 1922; *Pe malul apei*, 1923; *O răspîntie* — aparent deosebită de acest ciclu, dar organic integrată lui — 1923—1924; *Fîntîna cu minuni*, 1924; *Compoziție: Femei pe malul apei*, 1924; *Izvorul troiței*, 1924; *Petrecerea din poiană*, 1927 etc.), ca și etapei premergătoare ei, cea a monumentalelor portrete de țărani (*Portret de țăran*, 1912; *Portretul lui Ion Pușcă*, 1912; *Bătrîn*, 1919—1920; *Mama*, 1919—1920) sau a compozițiilor cu personaje puține (*Ciobani din Munții Apuseni*, 1914—1916).

Expoziția este gândită pe o formulă oarecum clasică: evidențierea evoluției artistului, atât din punct de vedere al mijloacelor plastice cât și al tematicii.

Urmind firul cronologic al creației artistului, între aceste lucrări sint încadrate câteva compoziții inspirate din război, precum și naturi statice — unele foarte pictural tratate (*Vioara lui Zambac*, 1924 — una dintre cele mai bune lucrări ale sale), portrete (*Autoportret* 1924—1925). Ultimul deceniu din viața artistului este marcat prin înnoirea stilului său, în sensul sporirii picturalității și al înnoirii tematicii (*Profil*, 1929; *Intermezzo cromatic* — *Madrigal*, 1930; *Garoafe*, 1933; *Flori roz*, 1937), fapt cu pregnanță subliniat de actuala expoziție.

O gândire clară a condus la organizarea expozițională propriu-zisă. În prima sală, tot în ordine cronologică sint grupate desene, acuarele, lucrări în tempera — opere independente sau faze pregătitoare pentru marile compoziții —, schițe de pe front, proiecte de compoziții decorative. Organizatorii au profitat de pauza arhitectonică oferită de spațiu, pentru a grupa, de cealaltă parte a culoarului de trecere, lucrări în ulei din prima fază — cea expresionistă — din activitatea pictorului (*Peisaj din Balcic*, 1913; *Pălăria verde*, 1912).

În sala principală — rezervată exclusiv lucrărilor în ulei, — concepția compozițională este aparent simplă, datorită criteriului cronologic pe care este structurată. Dar, în cadrul acestei gândiri, își fac loc anume sublinieri ale unor relații dintre tablouri (prin expuneri simetrice, de exemplu), treceri aparent bruște, cu rost expresiv, de la o temă la alta, ritmuri cromatice largi, cu rapeluri subtile.

Spargerea monotoniei expunerii continue, pe cei patru pereți ai încăperii, prin introducerea de panouri mobile — acestea însă prea simetric plasate — aduc o rezolvare care se impunea atât

ca o necesitate de variație cit și din rațiunea sporirii suprafeței de panotare.

Selecția lucrărilor se dovedește a fi riguroasă, organizatorii vădind o îndelungată meditație și o alegere motivată a pieselor consacrate expunerii.

Ca pentru orice adevărată retrospectivă, munca în vederea realizării expoziției „Theodorescu-Sion” a cerut eforturi deosebite, eșalonate pe parcursul a mai bine de doi ani. Despre acestea vorbesc atât expoziția, cât mai ales *Catalogul* științific deosebit de se ios întocmit. Pentru exemplificare, ar merita remarcate: cronologia detaliată — dar tocmai prin aceasta foarte utilă — a vieții și a creației artistului (însoțită și de fotografii ilustrind mai ales activitatea publică a pictorului), cele două pagini rezervate în întregime reproducerii semnăturilor lui Theodorescu-Sion, analize stilistice dezvoltate și complexe integrate în economia fiecărei fișe științifice și bibliografia ce o însoțește.

Dictată de imperativele grupării în pagină a unui anume număr de fișe, machetarea ilustrației (tehnoredactare Gh. Matei), corespunde exact fișelor de pe pagina de vizavi. Aceasta face ca, în mod necesar, în funcție de dezvoltarea fișelor, pagina ilustrată să fie mai încărcată, sau mai aerată și, deși nu totul este inspirat machetat, există anume grupaje expresive. Pentru ilustrația color, păstrindu-se aceleași proporții în reproducere ca și pentru fotografiile alb-negru, s-a ajuns la o formulă săracă, imaginea prea mică și încadrată de un chenar inexpressiv, formind o pată de culoare în mijlocul unei imense pagini albe.

★

Deschisă la 18 februarie 1972, Expoziția retrospectivă „Ion Theodorescu-Sion” a rămas deschisă pînă la sfîrșitul lunii aprilie.

Tereza SINIGALIA

RETROSPECTIVA „HANS EDER” ORGANIZATĂ DE MUZEUL DE ARTĂ DIN BRAȘOV

Pentru brașoveni, numele lui Hans Eder stîrnește același interes ca și cel al lui Mattis - Teutsch. Inițiativa Muzeului de artă din Brașov de a pregăti o retrospectivă a acestui pictor nu este decît o confirmare a prețurii de care el se bucurase din partea predecesorilor și îndeplinirea unei îndatoriri culturale.

Alături de Mattis-Teutsch, de Elena Popea sau Valeriu Maximilian, Hans Eder întregeste și definește prin opera și personalitatea sa pictura brașoveană din perioada dintre cele două războaie mondiale.

Dacă retrospectiva „Mattis-Teutsch” a fost realizată în iulie 1971 de către Oficiul de expoziții din București, de data aceasta, retrospectiva „Hans Eder” s-a desfășurat sub egida Muzeului de artă din Brașov; pentru ea au fost adunate pînze ale pictorului de la diferite muzee și din

colecții particulare. Nimic nu angajează mai mult priceperea artistică, puterea de selecționare a specialistului, ca o retrospectivă. Răspunzînd cu entuziasm, muzeele și colecționarii au oferit pentru expunere tot ceea ce aveau mai bun sau mai reprezentativ din pînzele acestui pictor. Aici intervine, de fapt, personalitatea specialistului care știe, printr-o muncă de zi cu zi și lună de lună, să aleagă într-adevăr ceea ce îl definește și îl reprezintă pe artist.

Deschisă la 5.II.a.c. în sala „Arta” (sala de expoziții a Muzeului de artă), retrospectiva a fost întîmpinată cu multă căldură de oamenii de specialitate și de vizitatori. Cele 48 de lucrări prezentate au conturat stilul și personalitatea artistului brașovean. Au fost prezente lucrări ale pictorului din perioada primului război mondial, în care zbuciumul protestatar se face simțit înre-